

EKONOMICKÉ ŘEŠENÍ ŠKŮDCŮ V POROSTECH OZIMÉ ŘEPKY NA JAŘE

Radek Bubeník, Zdeněk Peza

Arysta LifeScience Czech s.r.o.

Monitoring stonkových krytonosců – základ pro volbu prvního zásahu

Při jarním monitoringu je třeba v první řadě zjistit, který ze stonkových krytonosců v populaci převažuje. Na Moravě je to podle posledních pozorování prakticky všude krytonosec čtyřzubý. Krytonosec řepkový se vyskytuje spíše v Čechách. Nálety krytonosců se mohou výrazně lišit oblast od oblasti – doporučení pro ochranu nelze dávat paušálně pro velké regiony, např. pro celou jižní Moravu. O ekonomické efektivnosti zásahu rozhoduje, kromě ceny komodity, také cena použitého přípravku – ošetření levným pyrethroidem je efektivní i při nižším napadení a naopak. Proti krytonosci čtyřzubému se ošetřuje podle teploty - někdy až za 18 - 20 dní po prvním výraznějším náletu do porostu (12 jedinců na 1 miskou za 3 dny), může to však být i mnohem dříve (2009). Tento termín se může shodovat už s prvním ošetřením proti blýskáčkovitosti. Pro přesné určení termínu ošetření proti krytonosci čtyřzubému je třeba hodnotit také to, zda se v miskách už vyskytují samičky nebo se jedná převážně ještě o samce, kteří nalétávají do porostů řepky většinou dříve. Zkrátka je třeba „počkat na samičky“, které způsobují nakladením vajíček, z nichž se vylíhnou larvy, rozhodující škody. I v průběhu celého náletu tohoto krytonosce jsou zaznamenávány výrazné rozdíly mezi ročníky. V některém je nálet samiček poměrně krátký a celkově převažují samci. Prahové hodnoty ulovených jedinců tak mohou být sice překročeny, k významným škodám ale nedochází a ošetření pak není nutné (rok 2006). Pro výsledné napadení porostu je tedy rozhodující počet nalétnutých samiček a tomu je třeba přizpůsobit i monitoring krytonosce čtyřzubého. V našem monitoringu a doporučení se snažíme využít metodik a nejnovějších poznatků výzkumného pracoviště firmy Agritec Šumperk, které se nám v současné době jeví jako nejlépe propracované a odpovídající situaci v praxi. Podle nich se jako optimální termín pro postřik jeví období mezi zaznamenáním prvních větších podílů samic ve žlutých miskách a časem, kdy část z ulovených samic (asi 20 %) nese zralá vajíčka. Obvykle je to asi za 12 dní po zaznamenání náletu samiček. Sledování v posledních letech ukazuje, že v oblastech s jednou výraznou letovou vlnou stonkových krytonosců již nedocházelo k dalším škodlivým výskytům. Při současné nízké hladině výskytu stonkových krytonosců zde proto plně dostačuje ošetření nejlevnějším pyrethroidním přípravkem (Cyperkill 25 EC). Je však nutné správně stanovit termín zásahu. K tomu mohou pěstitelé využít i detailních signalizačních zpráv a doporučení, které společnost Arysta LifeScience Czech vydává pro oblasti Hodonín - Uherské Hradiště a Šumperk – Olomouc. Tyto zprávy jsou využívány i pěstiteli řepky z přilehlých oblastí, samozřejmě tady už je potřebná i vlastní kontrola porostů.

Blýskáček řepkový a rezistence

Na základě publikovaných informací o nástupu rezistentních populací blýskáčka řepkového k pyrethroidům v ČR (závěrečná zpráva projektu č. QH 81218 řešeného v ústavech Agritec Šumperk, VÚP Troubsko, VÚOL Opava a MZLU Brno) jsme v letošních doporučeních v ochraně porostů řepky proti tomuto škůdci volili raději přípravky na jiné bázi. Byl to například Trebon 10 F s účinnou látkou etofenprox. Ve srovnávacích pokusech, prováděných v rámci výše uvedeného projektu v roce 2008, nebyla vůči této látce u blýskáčků zjištěna rezistence ani v lokalitách, kde klasický pyrethroid (zde l. cyhalothrin) vykazoval účinnost jen kolem 40 %. V regionech střední a jižní Moravy však pěstovatelé z finančních důvodů řada pěstitelů použila proti blýskáčkům pyrethroid (často právě zmíněný Cyperkill 25 EC) a v praxi jsme zde na problémy s rezistencí nikde nenarazili. Horší ale může být situace například na Šumpersku, kde byl v rámci monitoringu zjištěn nejvyšší výskyt k pyrethroidům rezistentních blýskáčků. Také u blýskáčků je třeba sledovat prahové hodnoty výskytů a neošetřovat hned při objevení prvních brouků v porostech – v praxi se většinou ošetřuje příliš brzy a zbytečně drahými perzistentními přípravky.

Bejломorka kapustová – jiné řešení

Bejломorka kapustová způsobovala na Moravě nejvýznamnější škody začátkem tohoto desetiletí. Nejvyšší byly v roce 2003 – v některých lokalitách na Znojemsku více než 50%, výjimkou zde nebyly výnosy pod 1 t/ha. Velmi významným škůdcem byla ještě v roce 2004, kdy bylo v maloparcelkových pokusech po aplikaci Atoniku Pro na začátku kvetení řepky (10 % květů rozkvetlých) zjištěno snížení napadení šesulí bejломorkou kapustovou o 80 %. Vysvětlením je vliv Atoniku Pro na zpevnění stěn šesulí, které jsou poté pro kladélka bejlomorek hůře přístupné. Laboratorními rozbory šesulí v zahraničních laboratořích bylo prokázáno, že ošetření Atonikem Pro začátkem kvetení zvýšilo obsah ligninu v buňkách šesulí o 15 %. Tyto výsledky daly impuls k založení poloprovozních a provozních pokusů na Moravě v následujícím roce. I když byl výskyt bejlomorky v této oblasti v roce 2004 vysoký, od roku 2005 škodlivost bejlomorky výrazně poklesla a drží se na nízké míře dosud. Poloprovozní a provozní pokusy s aplikací Atoniku Pro do květu jsou od roku 2005 pravidelně zakládány vždy na 3 – 6 podnicích v různých částech Moravy. V pokusech je srovnávána také aplikace Atoniku Pro do květu

s aplikací standardních insekticidů – neonikotinoidů a pyrethroidů. Pokud napadení bejloorkou zůstane v rozsahu posledních 5 let, jeví se aplikace Atoniku Pro do květu ekonomicky efektivnější ve srovnání se standardně používanými insekticidy v tomto termínu. Například už při ceně řepky 6000 Kč/t by přinesla pěstitelům varianta ošetřená Atonikem Pro v průměru všech 5 let a všech pokusů o 1194 Kč z hektaru více nežli varianty s klasickými insekticidy, vesměs neonikotinoidy. Za poslední 2 roky by to přitom bylo průměrně už 1275 Kč/ha (viz Graf).

Graf:

Ekonomická efektivnost použití Atoniku Pro do květu – srovnání s aplikací standardních insekticidů v letech 2008 a 2009

(nárůst tržeb po odečtení nákladů na aplikace při odbytové ceně řepky 6 000 Kč/t; u podniků, kde byly pokusy prováděny v roce 2008 i 2009, je brán průměr z obou pokusných let)

